

DE REFORMATIE

Weekblad tot ontwikkeling van het Gereformeerde leven

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijendijk, Dr K. Dijk, Dr V. Hepp en Dr B. Wielenga

Medewerker(s): Dr H. A. van Andel, Solo; J. van Andel, 's-Gravenhage; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grahnd Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; W. E. Engelkes, Amsterdam; Prof. Dr F. W. Grosbeke, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, Haarlem; Meij. B. S. S. Kuiper, Bloemendaal; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr A. Schilder, Gorinchem; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; C. Tazelaar, Amsterdam; Dr J. Thijss, Meppel; Dr H. W. van der Vaart Smit, 's-Graveland; Dr D. H. Th. Vollenhoven, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hooftdorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:

Dr V. HEPP, Paul Krugerstraat 55, Watergraafsmeer.

Drukkers-uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.

Abonnement: f 1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitend. en Ned.-Indië f 1.50 (voor Amerika \$ 3) p. jaar.

Advertentiën: 35 ct. p. regel, Familieberichten 25 ct. p. regel.

INHOUD: Over het berouw. — Uit de Schrift: Der jonkervrouwe (Pred. 41:10, 12:1a). — Kerkelijk Leven: De Vrije hand II. Toch tadelijk. — Uit het Politieke en Sociale Leven: Economie naar Chr. Begrip III. Het conflict in de Metaalindustrie. — Zonding en Evangelisatie: De zonding in het Leger des Heils II. — Literatuur en Kunst: Christendom en Kunst VIII. (Slot). — Kuiper Bibliografie VII. — Uit de Buitenlandse Kerken: Een zilveren feest. — Perschoon. — Summen uit onze Kerken. — Kerknieuws.

OVER HET BEROUW.

„In de werking van het geweten, in zijn waar-schuwingen, raadgevingen en oordeelen heeft het geestesorg van het geloof ten allen tijde de omlijning van een onzichtbaren oneindigen Rechter waargenomen. Deze werkingen doen zich voor als eene natuurlijke taal zonder woorden, die God met de ziel spreekt en welker aanwijzingen het heil van deze individuele ziel en van de wereld beoogen.”

„Kan men de eigenaardige eenheid en betekenissen van die zoogenoemde „gewetens” aandoe-ningen van deze verklaring als een geheime „stem” om teekentaal Gods zoo losmaken, dat de eenheid van datgene, wat wij geweten noemen, nog kan voortbestaan? Ik betwijfel dit en geloof, dat zonder de medewerking van een heilig Rechter de werkingen zelf in een veelvormigheid van verschijnselen (gevoelens, voorstellingen, oordeelen) uiteenvallen.”

Wanneer men nu inderdaad een dergelijk feit helder toelicht, krijgen de gewetensprocessen, die toch ook bij den ongelooften (en vaak niet minder intensief) zich afspelen, voor dezen een ander beeld. Hij zou aan de hand van deze zielkundige analyse kunnen zien, dat inderdaad Gods Geest in onze harten kan werken.

In het geweten is het berouw dat element, dat op het verleden van ons leven betrekking heeft.

Wat is dit berouw? Er zijn vele theorieën, die het trachten te verklaren. De moderne wijsbegeerte ziet vaak in het berouw een slechts negatieve, hoogst on-economische, zelfs onnoodige werkzaamheid, een ziele-disharmonie, die men tot dwalingen van allerhanden aard, tot gedachteloosheid of tot ziekte terugvoert.

Ik zal de weerlegging van deze onjuiste verklaringen van het berouw hier niet verder weer-geven. Met groote klaarheid spoort Max Scheler de verschillende onjuiste verklaringen van het berouw op, die waarlijk niet alleen bij wijsgeeren of psychologen worden gevonden, maar integendeel overal onder de menschen krachtig voor-levens.

Van niet geringe betekenis voor een beter in-zicht in den samenhang der verschijnselen, welke bij den modernen mensch voorkomen en het wezen van het berouw vormen, is de romantische verwerking van deze processen, zooals menig kunstenaar in de binnen- en buitenlandse letter-kunde heeft tot stand gebracht.

Zoo heeft bijv. Dostojewski in zijn meesterwerken (Schuld en Boete b.v.) het berouw in zijn geweldige werking getoond. Maar ook dit blijkt niet voldoende te zijn om de intellectuele bezwaren tegen de ware „theorie over het berouw” te weer-leggen. Er zijn nu eenmaal veel menschen, die zich niet lange dezen weg van meervoelen en mee-levens overtuigen laten.

Bovendien voelt men tegen den roman vaak het bezwaar, dat Mereschowsky oppert in zijn ver-gelijking van de methoden van Dostojewski met die der natuurkunde. Vloeiende lucht — door hoo-gen druk en sterke afkoeling uit de lucht te be-reiden — bestaat in de natuur om ons heen niet. Die vloeiende lucht doet zich aan ons voor als een wonder, maar is toch een reële wetenschap-pelijke werkelijkheid. Zij „bestaat niet” en toch is zij er. Zoo worden in den roman (van Dosto-jewski) de onzichtbare zijden en krachten, die in de diepte der menschelijke ziel verborgen zijn, geopenbaard door een zoo hoogen druk van den

zedelijken dampkring, als onder de voorwaarden, van het „werkelijke” leven van dezen tijd nooit, of bijna nooit voorkomt. Daarbij ontstaan toestan-den in de menschelijke ziel, die even nieuw zijn, even onmogelijk, onnatuurlijk en bovennatuurlijk schijnen als de vloeiende lucht.

Daarentegen heeft de wetenschappelijke psycho-loog een geheel ander doel en een geheel andere methode. Juist datgene wat gewoon, alledaagsch, overal en telkens weer voorkomend is, is het ob-ject van zijn studie. En in dit gewone in te drin-gen, het mysterie van de wording van de alge-meenst-menschelijke zielsverschijnselen te door-gronden, is het doel. En ook daarbij openbaart zich een „vanwaar” en een „hoe”, die ons ook wijst op een „waarheen” en „waarvoor”, op afgronden en lichtende hoogten, die wij niet in het gewone alledaagsche, verborgen wisten.

Hoe vaak hoort men onder de menschen zeggen: „Door berouw wordt niets beter; gedane zaken nemen geen keer; niet berouwen, maar beter doen.” Het berouw zou een soort angst zijn, een soort moroele „kater”, een zielsziekte, die in wezen overeenkomt met zielelijke zelfbeschuldiging, zelf-verminning, met een welnustig wroeten in eigen zonden.

Hoe noodzakelijk is het — in deze beschouwingen te kennen in hun oorsprong en uitwerking, moti-voering en verbreiding. Het is geen gemakkelijke taak deze meeningen te weerleggen, want het is duidelijk, dat vele verklaringen van het berouw berusten op een bepaalde theorie omtrent het zie-leleven in het algemeen, op bepaalde menschelijke wenschen en waardeeringen en gevoelens en levens-houding.

Er moet dus geëischt worden een degelijke an-alyse van wat in het berouw werkelijk aanwezig is. Al is voor het volgen van een dergelijke analyse en synthetische verwerking der gevonden elemen-ten een diepgaande wetenschappelijke vorming noodig en is zij voor popularisatie ongeschikt, ik ben toch overtuigd, dat met name onze theologen, na bestudeering van Scheler's geschrift, de woorden zullen weten te vinden om in een bepaald geval aan een bepaald persoon het „werkelijke” van zijn gewetensandaeningen en berouwgevoelens evi-dent te maken.

Mij dunkt, dit moet niet worden onderschat. Niet alleen voor evangeliserenden arbeid, maar ook voor ons zelf, voor de eenvoudigste geloovigen onder ons. Hoe velen worden, en hoe vaak, be-naamd door die angstige vraag: „Geloof ik wel werkelijk?” „Spreek ik niet alleen maar bepaalde woorden na, beaam ik niet alleen bepaalde formu-les, is er werkelijk bekeering, werkelijk berouw, werkelijke gansenschap met Christus bij mij?”

Velen zullen met mij weten, dat juist deze vraag als een schaduw op vele ernstige, eerlijke Chris-tenen rust en ik ben overtuigd, dat mede door middel van ernstige diepte-psychologische studie althans eenige verlichting aan hen kan worden geschonken.

Mij dunkt, ook in de prediking zou nu en dan een voordeel door een dergelijke studie kunnen ontstaan. Immers, Gods Woord wijst telkens naar de diepere verschijnselen in de menschelijke ziel. En de sobere taal der Schrift wordt vaak niet in zijn reëel karakter verstaan. Het staat niet als „nu en hier” werkelijk en levend voor ons. Juist de verbijzondering van een algemeene waarheid kan men concreet voor zich zien. In deze kan men van de methoden van het natuurwetenschap-pelijk onderwijs misschien wel iets leeren. Een algemeene natuurwet wordt het best geleerd door een bepaalde demonstratie, door een concrete toe-passing in al zijn deelen te zien en in zijn verloop te volgen en zijn wording te doorgronden. Is dit ook niet vaak in het geestelijke het geval?

Juist de kennis van het berouw, zoo innig ver-bonden met bekeering, geeft een blik op God-drie-

eenig en op ons zelf, die ons geloofsleven stellig versterken kan.

„Zien wij”, zegt Scheler, „op het opvatten van een goed voornemen, op de verandering in ge-zindheid, op het „nieuwe hart”: Zoo is dit alles niet een van het berouw los te maken en slechts in den tijd hierna komend proces, dat ook het berouw als overtollig kon voorbijgaan. Dit alles vloeit uit het berouw als van zelf voort. Hoe min-der het „goede voornemen” reeds in het berouwen zelf gewild is, des te krachtiger zal het ten slotte, eigenmachtig en bijna zonder verdere hulp van den bewustten wij, uit het berouw als van zelf zich verheffen. En hoe minder de berouwvolle geestelijk in zijn berouw op het goedzijn van het thans berouwende ik ziet — en daarmee ook het berouw tot een nieuwe reden van ijdelheid en geheimen roem voor zich zelf of zelfs voor God maakt —; hoe smartelijker hij als verloren is in de diepte van zijn schuld: op des te koninklijker wijze strekt zich, ongezien door hem zelf, zijn door God ge-schapen ziel naar omhoog uit het aardsche stof, die haar tot nu doordrongen en den vrijen adem ontnomen had”

„Want er is geen berouw, dat niet het bouw-plan van een „nieuw hart” reeds van den beginne af in zich droeg. Berouw-doodt slechts om opnieuw te scheppen. Het vernietigt slechts om op te bou-wen. Ja, het bouwt reeds daar in stilte op, waar het nog te vernietigen schijnt. Zoo is het berouw een geweldige kracht in dat wonderbaarlijk pro-ces, die het Evangelie „wedergeboorte” van een nieuwen mensch uit den „ouden Adam”, het ont-vangen van een „nieuw hart” noemt.”

Het is een zeer oppervlakkige voorstelling, dat het berouw zich slechts op heel bijzondere klaa-rblijkelijke misdaden dient te richten, die dan even-als de daarop betrekking hebbende gevoelens van berouw een eenvoudige som zouden zijn, zoodat de misdrijven door een som van daden van be-rouw opgeheven zouden worden. De donkere bodem van de zonde, waarvan wij spreken, heeft zulke daden slechts tot zijn zichtbaarsie boomtoppen. De zonde zelf vormt het verborgen krachtreservoir in de ziel, waaruit die enkele misdaden gevoed wor-den. In dit onderaardsche rijk der ziel, in dit verborgen rijk van haar schuld moet zich het be-rouw nederlaten, zelfs neerzinkend het bewust-zijn van haar donker en verborgen bestaan al-tereerst wekken. Wie dan ook spreken zou: „Ik ben mij van geen schuld bewust, dus ik heb ook niets te berouwen” — die is of een God of een dier. Is de sprekende echter een mensch, dan weet hij van het wezen der schuld nog niets.”

Het is een groote aanwinst voor onze beoorde-eling van wijsgeerige systemen, dat men meer en meer leert inzien, dat deze niet zijn bedacht, maar gekozen op grond van een bepaalde levenshou-ding tegenover God, de menschen, de natuur, zich-zelf. Zoo gaf in ons land Dr Grünbaum in „Onze Eeuw” een meesterlijke psychologische analyse van het materialisme en zoo heeft ook Max Scheler aangetoond, dat de moderne mensch zich vrij heeft willen maken van het wezen van het Christendom. „Hij liet de schuld van alle tijden zoo lang groeien, tot hij haar niet meer verzoenen, zelfs voelen en denken durfde en tot hem, juist hierdoor de door hemzelf zondig weggedoelde schuld als een-voudige buiten hem staande macht van „omstan-digheden” (economische bijv.) tegemoet trad. De eigen niet berouwde zonde of die van zijn vaderen troedt den modernen mensch als een spook tege-moet, waarin hij zijn eigen ziel niet meer herkent. Als iets nieuws, als een uitwendige macht, als een „noodlot” van buiten af, plaatst zich de schuld voor zijn verdoold verstand. Geheele geconpli-ceerde wetenschappelijke theorieën eischen dit spook-sel voor zijn „verklaring”.

De diepere bezinning van de verschijnselen, die zich in de stilte van het menschelijk zieleleven

afspelen, moge echter niet als een belangrijke geestelijke strooming, ook van groote waarde voor ons, worden genoemd zonder met eenige woorden op hare gevaren te wijzen.

Zelfs een der bekwaamste vertegenwoordigers, de hierboven genoemde Scheler is aan het grootste gevaar dezer wetenschap niet altijd ontsnapt. Het is n.l. dat hij meent (ter goeder trouw) in de ziel verschijnselen te vinden, die onmiddellijk de een of andere specifiek Roomsche Katholieke dogmatische voorstelling bevestigen.

De lezer voelt echter daar direct een verandering in methode, en waar de goede methode eigenlijk bestond in een binnenvoeren in een nieuwe wereld, waar men zelf kan „zien en hooren“, daar vangt Scheler nu en dan den lezer in een fijn gespannen net van logische bespiegelingen. Pas op, luidt dan de boodschap. De schijnbaar onfeilbare logica is gevaarlijk. Zoo zeker zij ook in de wiskunde moge werken in een wereld van waarden, wordt niet door het „simpele verstand“ alleen goedgeoordeeld. Een tweede gevaar bestaat in een belachelijke overschatting der diepte-psychologie. Ook deze wetenschap is niet de sleutel tot alle geheimen van hemel en aarde.

Niet alles wat in een ziel zich heeft afgespeeld, is voor analyse vatbaar en met name moge dit gelden voor hen, die ook de diepere zielswerkingen van de menschen der Schrift of der historische trachten te doorgronden, vergetende dat hier bijna overal voldoende gegevens ontbreken en een oordeelen door gelijksoortigheid op zijn zachtst gesproken twijfelachtig moet worden genoemd. Maar bovenal, waar wij in de Schrift of in ons hart in contact komen met het Heilige zelf, daar houdt elke ontleding op, daar is geen begrip en geen gevoel, die het kan omvatten.

In de derde plaats dreigt het gevaar bij de diepte-psychologie, meer nog dan bij opvoedkunde en theologie, van dilettantisme.

Niet alleen dat het resultaat dan waardevol wordt, maar de bezigheid zelf is niet in geringe mate gevaarlijk; immers in plaats van ernstige wetenschappelijke studie staat dan een ongezonder en onrustig wroeten in het „eigen hart“ (of in dat van anderen), met soms ziekelijke mystiek en erger als gevolg.

Er zijn nog wel meer bezwaren en gevaren, maar laat ieder die zelf vinden en overwinnen. Laten wij niet altijd beginnen met al het nieuwe leven door het opperen van bezwaren en het zien van gevaren te verstikken. Laten we liever bij het licht van Gods Woord onderzoeken hoe het eigenlijk komt dat niet ons volk maar juist vele onzer z.g. leidelingen zoo bezwaren- en gevaren-jagers zijn geworden. Want dit is toch zeker, tot de „klassieke“ levenshouding van onze „vaders“ behoorde dit niet.

Maar laat ik niet afdwalen. Een vraag stellen, is ook vaak haar reeds half beantwoorden.

F. J. J. B.

UIT DE SCHRIFT.

Der Jongeren ernst.

Zoo doe dan de toornigheid wijken van uw hart, en doe het kwade weg van uw vleesch, want de jeugd, en de jonckheid is ijdelheid. En gedenkt aan uwen Schepper in de dagen uwer jongelingschap.

Prediker 11:10 en 12:1a.

Jeugd en vreugd hooren bij elkander. Doch een vreugd, die ook met heiligen ernst moet gepaard gaan.

Een vreugd, die niet ontaarden mag in ongebonden joligheid, doch zich schikken moet naar den wil des Heeren, en dien wil wijst de Prediker eerst aan in de woorden: „Zoo doe dan de toornigheid wijken van uw hart, en doe het kwade weg van uw vleesch.“

Die toornigheid moogt ge echter niet misverstaan. Zij is niet de toorn of de granschap van een beleedigd gemoed, maar zij is hier de verdrietigheid, de opstand, de tegenstrevigheid van het verkeerde hart, dat niet wil bukken onder de wet en de tucht des Heeren. En aan dat tegenstrevigen staat het jonge hart in bijzondere mate bloot. Het volgt zoo gaarne eigen wil, en kiest liefst eigen weg. Het meent dikwerf, dat eigen begeerte alleen goed is, en wil vrij spel hebben voor de lusten, die het koestert, en... als nu Gods wil daartegen ingaat en die begeerten verbiedt, ontstaat er botsing en ontevredenheid; wordt de jonge van jaren wrevelig en opstandig, en zoekt aan dat juk der gehoorzaamheid zich te ontworstelen.

En tegen die weerstreving richt Salomo zijn vermanen.

Doe die toornigheid van u wijken, roept hij den jongeling toe.

Zij ontheiligt uw levensvreugde.

Zij doet uw lach en lied ontaarden.

Zij leidt uw jong leven in een verderfelijk spoor.

Zij verheerlijkt God niet, maar onteert Zijn Naam, en alleen als ge uw zondig hart het zwijgen oplegt, en u in ootmoedige onderworpenheid stelt onder de tucht des Heeren, is er voor u ware vrijheid en echte levensvreugd, want gij zijt niet vrij, zoo

ge u aan God losrukt, doch zoo ge in gebondenheid aan Zijn Woord Hem dient.

Deze gebondenheid is de hoogste vrijheid.

Maar hieraan voegt de Prediker nog iets toe. Niet alleen zal de jongeling de zonde uit zijn hart bannen, doch ook het kwade wegloen van zijn vleesch, en dus de ongerechtigheid van haar zinnelijk-vleeschelijke zijde vlieden. En... ligt die zonde des vleesch niet aan de deur van het jonge hart? Er is in het jeugdige leven zooveel begeerlijkheid. Er lukt en trekt zooveel genot. Er lacht zooveel wuife vreugde en lichtzinnigheid. Er brandt zooveel hartstocht, en dat alles bezoedelt de jeugd, verontreinigt haar vreugde, doet haar bloei verwelken, verdoft haar glans, en stelt haar schuldig voor het aangezicht Gods.

Vlied dan o jongeling, en evenzeer gij jongedochter, die zonde!

Doe het kwade weg van uw vleesch!

Wilt gij u verblijden, strijd dan in de kracht des Heeren tegen alles wat u op den weg des doods leidt, en... op uw knieën dat onkruid uitgerooid!

Hoe kan ik dat, vraagt ge?

Wanneer gij gevolg geeft aan de positieve vermaning, die de Prediker in vs 1 van hoofdstuk 12 laat volgen: En gedenkt aan uwen Schepper in de dagen uwer jongelingschap, in welk woord Saloms grijze koning heel het jonge leven opvoert tot Hem, Die onze Formeerder is.

Waarom nu tot onzen Formeerder?

Waarom wordt God hier als Schepper genoemd?

Wel, omdat Hij in de eerste plaats als de Schepper van heel de wereld aller dingen Koning en Souverein is, en over alles het absolute zeggenschap heeft. Het is alles uit Hem. Het is ook alles door Hem. Het is ook alles tot Hem. Hij schiep de engelen, opdat zij Hem zouden dienen. Hij bracht de aarde voort opdat zij Hem zou verheerlijken. Hij formeerde den mensch, opdat deze niet al het creatuur Hem zou loven, en Hij schiep ook de jeugd, opdat deze levenslente met alle uitbottende krachten Hem onderworpen zou zijn.

En in de tweede plaats wijst de Prediker in dien naam Schepper ons naar de bron van ons leven. Wij hebben ons zelf niet voortgebracht en ons zelf niets gegeven, doch alles, alles wat we zijn en hebben is van God. Onze hand, die werkt; ons hoofd, dat denkt; ons hart, dat klopt; ons bloed, dat bruist; onze mond, die jubelt, en ook der jongeren jeugd en vreugd is van den Vader der lichten, en er springt geen knop in de levenslente en er bloeit geen bloem in de jonge levensgarde, of God doet ze waltiken.

Daarom zegt de Prediker ook zoo persoonlijk: Uw Schepper.

Daarom wijst hij een ieder der jongeren op hun persoonlijke Maker, en omdat Hij, o jongeling, uw Schepper is en Hij u alles gegeven heeft, heeft Hij recht op uw leven en op uw jeugd en op uw verblijden en op elken klopp van uw jong hart.

Aan dat recht van uw God herinnert de Prediker u, als hij zegt: Gedenkt aan uw Schepper. Want dit gedenken is niet alleen denken aan God en wat peinzen en mijneren over Hem, maar het is het richten van het gedachtenleven en het stellen van het hart op Hem, gelijk de apostel Paulus schrijft: Bedenkt de dingen, die boven zijn (Col. 3:2). In dat gedenken ligt dit opgesloten, dat gij God erkent als uw Schepper, en Hij voor u het hoogste is, en laat het zoo in heel uw leven zijn. In uw arbeid en streven; in uw vreugde en genieting; in uw plannen en idealen; in uw denken en willen; in uw vriendschap en liefde, en niet het minst in dit laatste, zij alles, alles, in blijde gewilligheid onderworpen aan en neergebogen voor Hem, Wien de eere uit heel uw jong leven toekomt.

Gedenkt gij, jongeren, zoo aan uw Schepper? Hij heeft ook op u recht.

Omdat gij Zijn maaksel, en niet minder omdat gij Verbondskinderen zijt. Gij zijt immers gedoopt. Het teeken en zegel des Verbonds is aan uw voorhoofd. De Heere heeft Zijn beloften aan u bevestigd, en van dien Doop gaat een ernstige prediking tot u uit: Gedenkt aan uw Verbondsgod!

Gij zijt dus niet vrij.

Gij kunt niet doen, wat gij wilt.

Gij kunt zelf uw weg niet bepalen.

Gij hebt over uzelf niet te beschikken, maar God, uw Schepper, en de Heere, uw Verbondsgod, eischt u op met alles, wat Hij u in uw jonge leven gegeven heeft.

Hoe ge dat kunt? Alleen in den weg van de vreeze des Heeren en door ootmoedige smeking tot Hem. Alleen door Hem gedurig te zoeken, en alle middelen aan te grijpen, die voor uw geestelijke ontwikkeling heilzaam zijn. Hoort daarom naar de onderwijzing uwer ouders. Stelt u geregeld onder de prediking van Zijn Woord. Laat u door het catechetisch onderwijs in de waarheid, die naar de godzaligheid is, onderrichten. Zoekt elkander te vormen in uw verenigingen, waartoe alle jongeren moeten samenwerken, en laat het uw lust zijn in de dingen des Heeren te verkeerren.

En ja, dan zult gij nog wel eens twijfel kennen. Dan zal uw jonge ziel nog wel geslingerd wor-

den, want het kan in dit opzicht in het jeugdige leven zoo moeilijk wezen. Vader en moeder kunnen u tegen zijn. Gij kunt uzelf tegen zijn. De wereld bestrijdt u van alle kanten, maar... als gij, al is het worstelend en wankelend, aan God gedenkt, wil Hij u gedenken, en vat Hij uw jonge hand, om u te leiden op den weg des levens.

Hebt ge zoo reeds uw hart aan God gegeven?

Moogt ge Hem kennen als uw God in Christus?

Beleedt ge reeds Zijn Naam in het midden Zijner gemeente?

Aanvaardt ge reeds uw Doop en Zijn Verbond?

Neen? dan staat ge, indien ge het wel kondt, loen, schuldig tegenover Hem, Die recht op u heeft, en dan geldt de vermaning van 's Heeren Woord inzonderheid u. Doch, moogt ge door genade God kennen als dien genadigen Vader, Die in uw Heiland alles voor u geworden is, dan gedenkt gij Hem met blijdschap, en geeft gij op Zijn roepstem om Hem te zoeken uw ziele-antwoord: Ik zoek U met mijn geheele hart. (Psalm 119:10).

K. B.

KERKELIJK LEVEN.

De vrije hand.

II.

Maar welke maatregelen stelt prof. Hoekstra voor te nemen, tegen wat hij een euvel acht?

Hij schrijft:

De weg om die onbillijkheid weg te nemen, is de volgende:

De deputaten voor art. 19 stellen vast hoeveel studiebeurzen te vergeven zijn, b.v. zes, d.i. drie voor Kampen en drie voor Amsterdam. Zij roepen nu eens kandidaten op voor een studiebeurs aan de Theol. School, dan weer voor een studiebeurs aan de V. Universiteit. De alumnus blijft vrij om te studeren, waar hij wil. Wil hij in Kampen studeren, dan wacht hij tot of een beurs voor Kampen open komt. Verkiest hij de V. Universiteit, dan solliciteert hij bij een oproeping ter verkrijging van een beurs voor Amsterdam!

De alumnus blijft vrij in het kiezen, maar hij blijft niet meer vrij in het uitdeelen van de beurzen aan Theol. School of V. Universiteit. Bij de tegenwoordige praxis is de beslissing, die in handen van Deputaten art. 19 (een billijke verdeling der beurzen tusschen Theol. School en V. Universiteit) moest liggen, toevertrouwd aan de alumni.

Bij de methode die ik voorsla wordt de vrijheid van den alumnus niet aangerand. Hij kan voor die beurs solliciteeren, welke bestemd is voor de School, die hij in overleg met zijn ouders of leermeeesters kiest.

Weet iemand een anderen, beteren weg, goed, als deze maar billijk is. De tegenwoordige is niet billijk.

Dit alles is prachtig voorgesteld.

Maar wordt hiermee heusch de vrijheid van den alumnus gehandhaafd?

Stel, iemand is toegelaten aan de Theologische School, maar hij kan zijn studien niet voortzetten zonder steun. Hij klopt bij de deputaten zijner provincie aan, doch ontvangt tot bescheid, dat thans de Vrije Universiteit aan de beurt is en er over één of twee jaar pas een beurs openkomt voor de Theologische School. Wordt hij dan niet praktisch gedwongen naar de Vrije Universiteit te gaan. Zulke verwickelingen zijn niet denkbeeldig, maar kunnen herhaaldelijk voorkomen.

Een ander voorbeeld. Een jongeling in Zuid- of Noord-Holland of Utrecht zou gaarne aan de Vrije studeren, omdat hij van uit Amsterdam gemakkelijk af en toe een Zondag in den huise-lijken kring kan doorbrengen. Kampen is voor hem te ongelegen. Maar deputaten stellen hem voor het dilemma: of naar Kampen of wachten. Natuurlijk komt dit praktisch bij zulke minvermogen-ge jongelingen weer op dwang neer. Want ze kunnen niet wachten. Noem die voorkeur voor de Vrije niet bepaald een ideale. Mij goed. Maar hij kan zich toch altijd beroepen op prof. Hoekstra, die in zijn artikelen betoogt, dat er tusschen beide inrichtingen praktisch weinig verschil bestaat.

En was het niet het minder of meer gemakkelijk bereikbare van Kampen of Amsterdam, dat de laatste jaren bij menigeen den doorslag gaf?

Prof. Hoekstra verklaart niets te willen zeggen ten nadeele van de Vrije Universiteit. Welnu, ik verklaar omgekeerd niets te willen zeggen ten nadeele van de Theologische School.

Ik geloof echter, dat als de kerken over het door hem aangeroerde punt werkelijk warm liepen, wij binnen korten tijd weer midden in den Opleidingsstrijd zouden zitten.

Prof. Hoekstra constateert, dat er tusschen voorstanders van de Vrije en van Kampen wederzijds meer waardeering en vertrouwen is gekomen. Maar is dat niet juist hierna te danken, dat men deze kwestie in volle vrijheid zich liet afwikkelen en van alle maatregelen, die kunstmatig in de een of andere richting dreven, zich onthield?

Een bepaling echter, als in den voorslag van prof. Hoekstra voorkomt, zou voorzeker tot kunstmatigen aanwas van het studentental aan Theol. School leiden.